

Recenzja

LI XINGJIANG (red.). 2000. **Flora Bryophytorum Sinicorum. Vol. 3. Griminales – Funariales – Tetraphidales**. 157 str., 48 ryc. Opr., format 19,2 × 26,5 cm. Science Press, Beijing. Cena: 40 RENMINBI (16 USD). ISBN 7-03-007729-6.

Trzeci tom Flory mchów Chin zawiera opracowanie czterech dalszych rzędów w systemie Fleischer-Brotherusa, a mianowicie *Griminales*, *Funariales*, *Splachnales* (autorzy używają w tym wypadku błędnej nazwy *Splachninales*) i *Tetraphidales*. Obejmują one w Chinach 6 rodzin i 22 rodzaje, do których należą 102 gatunki i dwie odmiany. Spośród nich największą i najbardziej skomplikowaną pod względem taksonomicznym jest rodzina *Grimmiaceae*, obejmująca 6 rodzajów z 55 gatunkami, z których większość zaliczana jest do dwóch rodzajów: *Grimmia* Hedw. (22 gatunki) i *Racomitrium* Brid. (23 gatunki). Niestety Flora nie uwzględniła opisanego w 1999 r. z Jünnanu gatunku *Voitia grandis* Long.

W odróżnieniu od dwóch wcześniej opublikowanych części*, niniejszy tom zawiera również tłumaczenia na język angielski kluczy do oznaczania i podpisów pod rycinami. Jest to istotne udogodnienie dla użytkowników nie znających języka chińskiego, którzy mogą teraz swobodnie oznaczać przy pomocy tej Flory materiały z Chin.

Zaprezentowane we Florze ujęcia taksonomiczne dwóch trudnych rodzajów *Grimmia* i *Schistidium* Bruch & Schimp. oparte są na publikacji Cao Tonga i D. H. Vitta z 1986 r. Od tego jednak czasu dokonał się istotny postęp w badaniach taksonomicznych i nomenklatorycznych nad tymi rodzajami, co niestety nie znalazło odbicia w niniejszym opracowaniu. Dotyczy to zwłaszcza rodzaju *Schistidium*, w którym zaszły wręcz rewolucyjne zmiany. Sama nazwa *Schistidium* jest dziś nazwą zachowaną i musi być przypisana Bruchowi i Schimperowi, a nie Bridelowi, jak podają autorzy Flory. Również wskazany przez autorów typ tej nazwy rodzajowej, *Schistidium pulvinatum* (Hedw.) Brid., jest odrzucony na rzecz zachowanego typu *S. maritimum* (Turn.) Bruch & Schimp. Typizacja nazwy gatunkowej *Schistidium apocarpum* (Hedw.) Bruch & Schimp. doprowadziła do zmiany koncepcji tego gatunku, a *S. strictum* (Turn.) Loeske ex Mårt. i z całą pewnością nie występuje w tym kraju, gdyż jest to wąski endemit atlantyckiej Europy. Mając na uwadze wszystkie te zmiany chińskie materiały z rodzaju *Schistidium* powinny być poddane nowej krytycznej rewizji taksonomicznej

Można mieć także poważne wątpliwości odnośnie do występowania w Chinach *Racomitrium aciculare* (Hedw.) Brid. i *R. aquaticum* (Schrad.) Brid. Na podstawie samej tylko ilustracji można stwierdzić, że to co autorzy określają jako *R. aciculare* w rzeczywistości jest pozbawioną hialinowego włoska modyfikacją *R. canescens* (Hedw.) Brid. Świadczą o tym wysokie stożkowate brodawki komórek blaszki liściowej, które są typowe dla całego podrodzaju *Niphomalla* Bedn.-Ochyra, do którego należy *R. canescens*, podczas gdy podrodzaj *Cataracta* Vilh., do którego zalicza się *R. aciculare*, jest zupełnie pozbawiony tego typu brodawek. Trudno wyrobić sobie zdanie na temat *R. aquaticum*, gdyż gatunek ten nie jest zilustrowany, a w tekście autor wyraźnie stwierdza, że nie badał okazów z Chin. Ponieważ jako synonim *R. aquaticum* wymienione jest *R. fauriei* Card., gatunek, który z całą pewnością jest konspicyficzny z *R. carinatum* Card., co potwierdzają badania licznych okazów z Dalekiego Wschodu, można być całkowicie pewnym, że, podobnie jak i w Japonii, *R. aquaticum* nie występuje w Chinach.

Szkoda byłoby, gdyby w anglojęzycznej wersji tej Flory zostały zaprezentowane te same ujęcia i nie skorygowane błędne koncepcje wyżej wymienionych taksonów. Prowadziłyby to bowiem w dalszej konsekwencji do mylnych interpretacji zasięgów geograficznych gatunków, takich jak *Racomitrium aciculare* czy *R. aquaticum*, które, jak pokazuje życie, mogą mieć potem bardzo długi żywot w literaturze, bowiem Flory są traktowane jako najbardziej miarodajne źródło informacji, co jest całkowicie słusznym podejściem, pod warunkiem, że dzieła tego typu są opracowaniami w pełni krytycznymi. – RYSZARD OCHYRA, ul. Gołaśka 15/25, PL-30-619 Kraków, Polska.

* Patrz recenzje R. Ochyry *Fragmenta Floristica et Geobotanica Series Polonica* 3: 443–444 (1996) i *Wiadomości Botaniczne* 41(1): 85 (1997).